

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Karkkilan kaupunki pitää hyvänä hallituksen yleisiä norminpurkutavoitteita ja tavoitteita yksinkertaistaa hankintamenettelyä koskevaa lainsäädäntöä. Esitys ei kuitenkaan vastaa näihin tavoitteisiin toivotulla tavalla. Hankintayksiköille esitetyt uudet velvoitteet päinvastoin lisäävät hallinnollista taakkaa.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Karkkilan kaupunki ei vastusta sitä, että sidosyksiköiden käyttöä valvottaisiin tiukemmin ja pitää hyvänä sitä, että mahdollisiin väärinkäytöksiin puututaan. Kuitenkin työryhmämietinnössä nyt esitetty mekanismi on liian kategorinen malli, joka toteutuessaan olisi erittäin haitallinen pienille kunnille. Tämä on todettu myös Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) selvityksessä.

Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?

Esitetyssä mallissa ei ole huomioitu pienten kuntien vähäisiä, kilpailutuksiin käytettävissä olevia resursseja ja osaamista. Tämän johdosta nykyinen malli on turvannut ehdotettavaa mallia paremmin sekä markkinakartoituksen että huolellisen hankinnan valmistelun.

Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?

Esityksen myötä pienet kunnat menettäisivät sidosyksiköiden tarjoamat alueelliset yhteistyö- ja tehokkuusedut. Esitys ei myöskään Karkkilan kaupungin näkemyksen mukaan tällaisenaan edistäisi hallituksen uudistukselle asettamien tavoitteiden saavuttamista.

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Karkkilan kaupunki haluaa lausunnossaan korostaa, että jätehuolto-, ICT-, työterveyshuolto- ja työhyvinvointi- sekä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen kilpailuttaminen vaatii toimialojen substanssiosaamista, jota esimerkiksi Karkkilan kaupungissa ei tällä hetkellä ole riittävästi. Edellä mainitut palvelut tulisi kokonaisuudessaan jättää hankintalain uudistuksen ulkopuolelle.

10 prosentin sääntelykeino sidosyksiköiden omistukselle on pienten kuntien kannalta esitetyssä muodossa kohtuuton ja käytännössä estää niiden mahdollisuudet osallistua esitetyn kaltaisiin järjestelyihin. Lisäksi Karkkilan kaupunki näkee 10 prosentin sääntelykeinon sidosyksiköiden omistukselle epätarkoituksenmukaisena ja pienten kuntien kannalta niin taloudellisesti kuin toiminnallisesti kohtuuttomana. Sääntely ei tule edistämään hallituksen tavoitetta sidosyksiköiden tarkoituksenmukaisesta hyödyntämisestä eikä lisää kilpailua julkisuudessa esitetyllä tavalla.

Muutoksessa on tärkeää huomioida, että kunnan todellinen omistajaohjaus on taattava kaikissa tilanteissa.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Kokonaisuudessaan esitys hankintalain uudistuksesta on monilta osin erittäin ongelmallinen – erityisesti pienten ja keskisuurien kuntien näkökulmasta. Sillä ei nähdäksemme saavuteta tavoiteltuja säästöjä tai luoda uutta yritystoimintaa ja lisätä kilpailua.

Sääntely tulee aiheuttamaan merkittäviä toiminnallisia ja taloudellisia hankaluuksia pienille kunnille, koska niiden on jo nyt vaikeaa saada osaavaa työvoimaa tai riittävästi tarjouksia kilpailutuksiin. Karkkilan kaupunki toteaa, että muutos heikentäisi selkeästi julkisen sektorin kustannustehokkuutta.

Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?

Karkkilan kaupungille ehdotettu muutos tarkoittaa merkittäviä taloudellisia lisäkustannuksia ja selkeää kuntalaisille tarjottavan palvelutason laskua

Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?

Suhteessa nykyiseen malliin ei ehdotetussa mallissa ole tunnistettavissa taloudellisia tai mahdollisia muita hyötyjä.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Siirtymä aika on ehdottomasti liian kireä. Ehdotettu muutos aiheuttaisi merkittäviä ja peruuttamattomia taloudellisia sekä toiminnallisia vahinkoja erityisesti pienille kunnille, jotka ovat nyt pystyneet hyötymään sidosyksiköiden tarjoamista alueellisen yhteistyön eduista ja tehokkuushyödyistä. Kuntia kannustetaan yhteistyöhön, mutta tällä lakiesityksellä monet yhteistoiminnasta jo saavutetut hyödyt häivytetään pahimmillaan pysyvästi.

Muut huomiot

Karkkilan kaupunki kannustaa lainsäätäjää uudelleen arvioitiin hankintalain säätämisen osalta ja huomioimaan, että esitetyssä muodossaan uudistus tulisi vaikeuttamaan kuntalaisten saamia lakisääteisiä palveluita.

11.3.2025

Jokitalo Juha
Karkkilan kaupunki